

Advies : Ladderonderbouwing Gebr. Van Doornelaan Horst

Datum : 18 oktober 2019
Opdrachtgever : Bouwmensen Limburg
Projectnummer : P01440
Opgesteld door : GW

Aanleiding

Onderwijsinstelling Bouwmensen Limburg is voornemens de locatie aan de Gebr. van Doornelaan 63 te Horst uit te breiden. De uitbreiding betreft een constructie- en praktijkruimte van circa 1.000 m² bvo. De nieuwe ruimte is voornamelijk bedoeld om bestaande onderwijsactiviteiten, die momenteel in de buitenlucht plaatsvinden, ook overdekt te kunnen uitvoeren.

Binnen het huidige bestemmingsplan is de beoogde ontwikkeling niet toegestaan. Om de ontwikkeling formeel mogelijk te maken, is een wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk. Daarbij is het doorlopen van de Ladder voor Duurzame Verstedelijking (art. 3.1.6. lid 2 Bro) verplicht voor iedere 'nieuwe stedelijke ontwikkeling', als bedoeld in art. 1.1.1. van het Bro. Door de omvang van de uitbreiding (> 500 m² bvo) moet het initiatief beschouwd worden als een 'nieuwe stedelijke ontwikkeling'. De functie zelf verandert niet. Hoewel de projectlocatie momenteel grotendeels uit grasland bestaat, rust er al de bestemming 'Maatschappelijk' op met functieaanduiding 'Onderwijs'.

De Ladder voor Duurzame Verstedelijking ('ladder') heeft zorgvuldig ruimtegebruik als doel en geeft invulling aan het zorgvuldig en transparant afwegen van besluitvorming bij ruimtelijke ontwikkelingen. Daarom bevat de toelichting bij een bestemmingsplan, op basis van art. 3.1.6. lid twee, een beschrijving van:

- de behoefte aan die ontwikkeling binnen het verzorgingsgebied;
- indien het bestemmingsplan die ontwikkeling mogelijk maakt buiten het bestaand stedelijk gebied, een motivering waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien.

In deze notitie wordt de Ladder voor Duurzame Verstedelijking voor het planinitiatief doorlopen.

Aangezien de ontwikkeling plaatsvindt binnen bestaand stedelijk gebied (huidige bestemming 'maatschappelijk' met functieaanduiding 'onderwijs') is geen aanvullende motivatie nodig ten aanzien van dit punt.

Over Bouwmensen

Bouwmensen Limburg is een praktijkopleider voor het mbo in de bouw. De opleidingsvorm is Beroeps Begeleidende Leerweg (BBL) of Beroeps Opleidende Leerweg (BOL). Dit zijn opleidingen op mbo-niveau 2 t/m 4 in o.a. de vakgebieden metselen, voegen, schilderen, timmeren, tegelzetten en opleidingen voor (midden)kaderfunctionaris bouw. Bouwmensen verzorgt daarnaast ook bijscholing. Studenten werken 4 dagen in de week bij een erkend leerbedrijf, daarnaast gaan ze een dag in de week naar school (ROC in de regio / Gilde Bouw-school). Ook wordt een deel van het praktijkonderwijs op school genoten bij Bouwmensen. Tijdens de opleiding zijn de studenten in dienst bij Bouwmensen en krijgen via Bouwmensen betaald voor de dagen dat ze bij het leerbedrijf werken. De locatie in Horst wordt ook wel aangeduid als Bouwcampus. Naast de praktijkopleidingen van Bouwmensen worden er ook andere (bouwgerelateerde) trainingen en cursussen verzorgd, zoals bijv. van het Asbestcentrum en het Rode Kruis.

Behoefte

Doorontwikkeling onderwijsactiviteiten

De behoefte aan het planinitiatief komt allereerst voort uit de doorontwikkeling van de bestaande onderwijsactiviteiten van de onderwijsinstelling op die locatie. De belangrijkste achterliggende reden is om bestaande onderwijsactiviteiten, die momenteel in de buitenlucht plaatsvinden, ook overdekt te kunnen uitvoeren. Het biedt (in de toekomst) ook de gelegenheid om instructies te geven met nieuwe producten en nieuwe werkwijzen en andere innovaties. De ruimte is nadrukkelijk niet bedoeld om meer leerlingenaantallen te kunnen huisvesten, maar kan wel extra flexibiliteit bieden in het faciliteren van de diverse andere opleidingsactiviteiten op de Bouwcampus.

Krapte op de bouwmarkt

Dat er aan sich behoefte is aan vakopleidingen voor de bouw blijkt uit gegevens van Rabobank¹ en EIB². Door de sterk gegroeide bouwproductie in de afgelopen jaren (boven het niveau van het gemiddelde van de Nederlandse economie) en de blijvend grote woningbouwopgave is er sprake van een sterk gegroeide werkgelegenheid en (blijvende) arbeidstekorten. Zo is de vacaturegraad in het eerste kwartaal van 2019 ten opzichte van dezelfde periode in 2018 gestegen van 50 naar 59 vacatures per duizend banen, wat het hoogste punt van de vacaturegraad voor de bouw ooit is (EIB, 2019). Dit komt voort uit de crisisjaren: na een enorm verlies aan arbeidsplaatsen, is binnen enkele jaren de situatie drastisch omgeslagen. Veel personeel is uitgestroomd en niet langer beschikbaar. Instroom van personeel is een blijvend aandachtspunt. Ook in Noord-Limburg is er sprake van personeelstekorten in de bouw. Er is met name vraag naar meer vakmensen, zoals metselaar, loodgieter en timmerman, terwijl de sector vergrijsd en er te weinig jongeren kiezen voor een beroepsopleiding in de bouw³.

Ook in de komende jaren zal de krapte op de bouwmarkt blijven bestaan. Het EIB verwacht dat de bouw pas vanaf 2020 in rustiger vaarwater komt en pas vanaf dan, met het hoger aanbod vanuit de opleidingen, de personeelsschaarste op termijn afneemt. Ook de Rabobank verwacht vanaf 2020 een afname van de groei in bouwproductie, maar dat tegelijkertijd de arbeidstekorten urgent blijven.

¹ <https://www.rabobank.nl/bedrijven/cijfers-en-trends/bouw/>

² Monitor bouwketen, Voorjaar 2019, EIB (juni 2019)

³ Samenvatting Regio in Beeld Noord-Limburg, UWV (oktober 2018)

Instroom opleidingen

Opleidingen zorgen idealiter voor de helft van de instroom van personeel in de bouw. In 2017 dekte het aantal gediplomeerden in de uitvoerende bouw echter slechts een kwart van de huidige jaarlijks instroombehoefte⁴. De enorme terugval in studenten in een bouwplaatsopleiding (van 5.500 voor de crisisjaren naar 2.300 in 2016) is echter niet te wijten aan een verminderde interesse voor een bouwberoep, maar door het enorme banenverlies in de bouw. De huidige leerlingaantallen zijn daardoor onvoldoende om de benodigde instroom te dekken. De instroom vanuit opleidingen zal dus sterk moeten groeien in de komende jaren. Het zijn met name de gespecialiseerde beroepen (bijv. metselwerk, voegwerk, stucwerk) waarbij de leerlingaantallen sterk achterblijven bij de instroombehoefte.

Onderwijshuisvesting

Het aantrekkelijker maken van het beroep (verbeteren van de arbeidsvoorwaarden) en een actievere benadering van vmbo-leerlingen kunnen daarin helpen. Vanuit de opleidingen kan het daarnaast helpen om aantrekkelijke onderwijsfaciliteiten te realiseren en aandacht te hebben voor innovatie. Jongeren en bedrijven verwachten immers dat mbo-instellingen hun onderwijs afstemmen op de nieuwste kennis en vaardigheden en dat er met nieuwe technologieën gewerkt wordt⁵. Up-to-date en flexibele onderwijshuisvesting kan een rol spelen in het faciliteren van dit praktijkonderwijs van morgen en het bieden van een goede en aantrekkelijke leeromgeving.

Conclusie

Met het planinitiatief om een constructie- en praktijkruimte van circa 1.000 m² bvo te realiseren aan de Gebroeders van Doornelaan 63 wordt voorzien in een behoefte:

- De behoefte aan het planinitiatief komt allereerst voort uit de doorontwikkeling van de bestaande onderwijsactiviteiten van de onderwijsinstelling op die locatie. Met name is het doel om onderwijsactiviteiten, die momenteel in de buitenlucht plaatsvinden, ook overdekt te kunnen uitvoeren. Daarnaast biedt de nieuwe ruimte ook de gelegenheid om instructies te geven met nieuwe producten en nieuwe werkwijzen en andere innovaties.
- Op een groter schaalniveau komt de behoefte aan moderne onderwijsfaciliteiten voort uit personeelschaarste in de bouw en achterblijvende instroom in de bouwvakopleidingen. In de bouwsector is sprake van blijvende personeelstekorten, ook in de komende jaren. Dit speelt ook in Noord-Limburg. Er is met name een tekort aan (gespecialiseerde) vakmensen, zoals metselaar, loodgieter en timmerman. Van daaruit is er een behoefte aan meer instroom van leerlingen in bouwplaatsopleidingen (specifiek de gespecialiseerde vakopleidingen), en daarmee aan aantrekkelijke onderwijs.
- Up-to-date en flexibele onderwijshuisvesting kan een rol spelen in het bieden van een goede en aantrekkelijke leeromgeving en het faciliteren van het praktijkonderwijs van morgen en, om zo in te spelen op de behoefte van mbo-leerlingen en bedrijven. Het realiseren van een nieuwe, moderne, overdekte praktijkruimte op de Bouwcampus kan daarom helpen om de opleiding nog aantrekkelijker te maken en daarnaast de benodigde ruimte te bieden voor innovatie.
- Vanuit efficiëntie-overwegingen is het niet zinvol de uitbreiding elders te realiseren dan bij de bestaande vestiging van Bouwmensen Limburg in Horst of om elders een leegstaande ruimte te betrekken. Bovendien is de locatie al ingericht als 'Bouwcampus', waar meerdere (bouwgerelateerde) trainingen en cursussen verzorgd worden en kan de nieuwe praktijkruimte ook extra flexibiliteit bieden in het faciliteren van de diverse andere opleidingsactiviteiten op de campus.

⁴ Trends op de bouwmarkt 2017-2022, EIB (december 2017)

⁵ <https://www.rabobank.nl/bedrijven/cijfers-en-trends/onderwijs/middelbaar-beroepsopleiding/>